

PERSMEDEDELING -STAM – Dakrestauratie afgerond 14 juni 2006

In het kader van de realisatie van het STAM, Stadsmuseum Gent, werden de daken van de oostvleugel, de zuidvleugel, de pandgangen en de noordelijke bijgebouwen van de Bijlokeabdij gerestaureerd. De werken startten op dinsdag 3 augustus 2004. Het terugplaatsen van de dakruiter op woensdag 14 juni 2006 vormde het sluitstuk van deze restauratiefase. Tijdens de werken werd het torenkruis met de weerhaan teruggevonden in de verbindingsgalerij. Na restauratie kreeg dit zijn oude bestemming terug als bekroning van het torentje. De kostprijs van deze restauratie bedraagt 795.575,64 euro.

Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek

De vleugel met het torentje is de oostvleugel van de vroegere cisterciënzerinnenabdij waarin onder meer de kapittelzaal en de warmkamer, maar ook het dormitorium of de slaapzaal op de verdieping waren opgenomen. Ten oosten sloot deze vleugel aan bij de natuurstenen, middeleeuwse abdijkerk. Van dit gebouw dat na de beeldenstormtijd werd gesloopt en nooit heropgebouwd, bleef alleen een hoge transeptgevel als noordmuur van de oostvleugel zelf bewaard. Het monialengebouw is iets jonger en werd opgetrokken met baksteen. De versierde westgevel is wereldwijd bekend. Het dakonderzoek toonde aan dat de dakkap nog grotendeels oorspronkelijk is en uit het begin van de 14de eeuw dateert. Deze bevindingen bevestigen het vermoeden dat het initiatief voor deze bouwcampagne genomen werd door abdis Maria van Popenrode (vermoedelijk 1306-1323).

Ook de dakkap boven de zuidvleugel met de monumentale refter toont nog steeds een homogene opbouw, wat onder meer blijkt uit de logisch doorlopende reeks telmerken op de houten onderdelen. De analyses reikten voor het hout een kapdatum aan tussen 1318 en 1338. Dit impliceert dat de bouwwerken aan de reftervleugel waarschijnlijk startten onder abdis Maria van Popenrode en werden verder gezet onder abdis Jutta van der Muden (1323-1330).

In de troebele tijden van beeldenstorm en vervolging was de abdijkerk zodanig beschadigd dat er geen cultus meer kon plaatsvinden. De monialen weken tijdelijk uit naar de kapel van het nevenliggende hospitaal en verkochten de bouwmaterialen van de ruïneuze kerk om het hoofd boven water te houden. Met de komst van abdis Anna van Crombrugghe (1612-1616) braken betere tijden aan, hoewel de mogelijkheden ontbraken om een nieuwe abdijkerk te bouwen. De oostvleugel werd dan heringericht tot een monialenkapel. Dit was vooral het initiatief van abdis Anna Bertolff (1640-1644). De 17de-eeuwse wijzigingen in de oostvleugel waren ook in de dakconstructie te volgen: het plaatsen van de overwelling en van een hoge houten dakruiter grepen in op de 14de-eeuwse dakkap die aan de nieuwe situatie werd aangepast. Welke klok er toen in de dakruiter terecht kwam, is niet bekend.

De klok die bij de restauratiewerken naar beneden werd gehaald, is van jongere datum. Uit het opschrift van die rijk versierde bronzen klok, 70 cm hoog en met een diameter van 74 centimeter, blijkt dat ze een schenking was van priorin Eleonora Van Peteghem (1834-1845). De klok werd in 1835 vervaardigd door J. Dumery of Dumerij (1773-1836) uit Brugge. Jacob Dumerij behoort tot een beroemde klokkengietersfamilie die zich omstreeks 1743 in Brugge vestigde. Het bekende oeuvre van Jacob Dumery omvat klokken in Brugge, Damme, Lissewege en Krombeke. De Bijlokeklok kwam nog niet voor in het gepubliceerde oeuvre van die klokkengieter, en zo leverde het gerealiseerde dakonderzoek ook voor de kennis van historische klokken een nieuw gegeven op.

Planning infrastructuurwerken STAM

- Nieuw Toegangsgebouw

Een efficiënte werking van het STAM vereist de creatie van een uitnodigend toegangsgebouw dat de ontsluiting van de Bijlokesite, van het abdij- en kloosterpatrimonium optimaliseert én dat het STAM duidelijk zichtbaar en herkenbaar maakt van op de binnenring. Stadsarchitect Koen Van Nieuwenhuysse vertrok voor zijn ontwerp vanuit de specificiteit van het patrimonium, met name de wachtgevel van de 17de eeuwse kloostergebouwen, en herwaardeert de 15de eeuwse verbindingsgalerij en de prachtige 14de eeuwse abdijarchitectuur. Zijn ontwerp realiseert een perfecte dialoog tussen verleden en heden en dus bij uitbreiding de toekomst. In één beeld vatten we hier hoezeer Gent een stad is van alle tijden, een stad van hoogstaande 14de eeuwse baksteenarchitectuur en van moderne, functionele architectuur. De bouwaanvraag loopt en de eerste steenlegging is voorzien voor voorjaar 2007. Voorziena kostprijs: 3.122.208 euro.

- Aanpassingswerken bestaande gebouwen

Vanaf augustus 2006 wordt gestart met de technische aanpassingswerken aan de bestaande gebouwen in functie van toegankelijkheid, nutsvoorzieningen en veiligheid. Voorziena Kostprijs: 564.386,37 euro.

- Inrichting permanent circuit

De druk van grote infrastructuurwerken is vaak niet min. Om te vermijden dat die eventuele druk ten koste zou gaan van de budgetten voor de inhoudelijke uitbouw van het stadsmuseum - het uiteindelijke doel van dit alles - werd reeds van in het prille begin van het project ¼ van het budget, of 3.000.000 euro, gereserveerd voor de realisatie van het permanente museale circuit, De opdracht werd na een Europese aanbestedingsprocedure toevertrouwd aan de NV Tijdsbeeld&PièceMontée. Het bureau is bekend van talrijke tentoonstellingen. Recente voorbeelden zijn *Vluchten voor de oorlog* In Flanders Fields Museum, Ieper, 2004 - *Leven in steen*, Leuven, 2005 - *Masereel*, museum paviljoen MSK Gent, 2005 - *De laatste getuige. Het oorlogslandschap van de Ieperboog*, In Flanders Fields Museum, Ieper, 2006. Daarnaast stonden zij ook in voor de volledige uitwerking, van research tot realisatie, van het Museum over de geschiedenis van België *BELvue Museum* in Brussel, 2004-2006.

Het STAM en de Bijlokesite

Het STAM is een groot maar niet het enige project op de Bijlokesite. Vandaag zien bezoekers de site als één grote bouwwerf. Daarom werden tijdelijke duidingsborden geplaatst die de bezoeker wegwijs maken. Naast het STAM, waarvan de voltooiing gepland is voor het najaar 2008 zijn er de aanpassingswerken voor de Concertzaal de Bijloke (einde werken voorzien voorjaar 2007), de bouw van repetitiestudio's voor LOD en C de la B (nieuwbouw voltooid in 2007) en de geplande nieuwbouw voor de Hogeschool Gent, departement Academie (voorzien voor 2009).

Zeven eeuwen stond ziekenzorg centraal op de Bijlokesite. Tegen 2008 wordt het een prachtige cultuurhaven aan de oever van de Leie.

Bevoegde schepen

Sas van Rouveroij, eerste schepen, schepen van cultuur

Inlichtingen:

vzw Gent Cultuurstad, Bijlokekaai 7b, 9000 Gent, tel 09 269 87 90, fax 09 233 07 09, e-mail gentcultuurstad@gent.be, www.stamgent.be